

Lapsiystävällinen kunta -työn toisen kauden tavoitteet

Kunnanhallitus 16.02.2026 § 38

599/00.01.05.02/2020

Yleistä mallista

Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malli on väline, jonka avulla kunnassa voidaan varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin jokaisen lapsen arjessa ja kuinka rakennetaan lapsiystävällistä arkea jokaiselle lapselle. Malli auttaa kuntia tekemään lasten kannalta oikeita ratkaisuja niin kunnan hallinnossa kuin lasten arjen palveluissa. Malli on tutkitusti vaikuttava väline kunnille lapsen oikeuksien edistämiseen. Malli on myös linjassa kansallisen lapsistrategiatyön ja Liperin kuntastrategian kanssa.

Lapsiystävällinen kunta työ Liperissä

Unicef hyväksyi Liperin kunnan mukaan Lapsiystävällinen kunta -työhön vuoden 2021 alusta. Vuosien 2022- 2024 toteutettiin suunnitelman mukaisia toimenpiteitä ja maaliskuussa 2025 Unicef myönsi Liperin kunnalle ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta tunnustuksen. Tunnustus on voimassa kaksi vuotta kerrallaan ja tunnustuksen ylläpito edellyttää aktiivista ja tavoitteellista työskentelyä. Lapsiystävällinen kunta työtä johtaa moniammatillinen koordinaatioryhmä ja kuntakoordinaattorina toimii koulunuorisotyöntekijä Miia Nivala.

Koordinaatioryhmä on valmistellut syksyn 2025 ja alkutalven 2026 aikana toisen tunnustuskauden tavoitteita ja toimenpiteitä. Valmistelu aloitettiin nykytilan kartoituksella ja lasten ja nuorten kuulemisella. Nykytilan kartoitusta varten arvioitiin Unicefin digitaalisen työvälineen kautta noin 80 indikaattoria ja kuultiin laajasti lapsia varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Lisäksi kunnan nuorisovaltuusto on antanut lausunnon tavoitteista ja toimenpiteistä.

Toiselle tunnustuskaudelle asetettiin viisi tavoitetta. Tavoitteista kolme on asetettu indikaattoritiedon perusteella ja yksi pohjaustuu lasten ja nuorten kuulemisessa saatuun tietoon ja yksi tavoite on koordinaatioryhmän valintaan perustuva. Tavoitteita on asetettu asioihin, joiden toteutuminen nykytilan kartoituksesta saadun tiedon mukaan on heikkoa.

Asetetut tavoitteet

Koordinaatioryhmällä oli Unicefin seurantatapaaminen 12.2.2026. Seurantatapaamisessa esiteltiin Unicefille toisen toimintakauden tavoite- ja toimenpideluonnokset. Tapaamisen jälkeen Unicef toimittaa oman lausuntonsa ja mahdolliset muutosesitykset kuntaan, jonka jälkeen on mahdollista vielä tarkentaa tavoitteiden toimenpiteitä. Seurantatapaamisessa on hyväksytty seuraavat tavoitteet vuosille 2026-2027.

- Tavoite 1 (indikaattoreihin perustuva tavoite, yhdenvertaisuus)
Kunnan toiminnan suunnittelussa huomioidaan haavoittuvassa asemassa ja syrjinnän vaarassa olevien lasten ja perheiden näkökulma. Toimenpiteet suunnitellaan toimialakohtaisesti.
- Tavoite 2 (Indikaattoreihin perustuva tavoite, lapsen etu)
Lapset ryhmänä: Lapsivaikutusten arviointeja (LAVAA) toteutetaan kunnassa systemaattisesti
- Tavoite 3 (vapaasti valittu tavoite)
Vanhemmuuden tukeminen
- Tavoite 4 (Lasten näkemyksiin perustuva tavoite)
Turvallisuuden tunteen lisääminen lasten arjessa
- Tavoite 5 (indikaattoreihin perustuva tavoite, yhdenvertaisuus)
Kunta ehkäisee syrjintää pyrkimällä vaikuttamaan kuntalaisten asenteisiin

Tavoitteiden 1 ja 5 taustalla on lasten ja nuorten keskuudessa lisääntyneet rasistiset ilmiöt, joita on havaittu erityisesti parin viimeisen vuoden aikana. Näihin ilmiöihin pyritään löytämään erilaisia ennaltaehkäiseviä toimintatapoja ja puuttumaan syrjintään, sitä havaittaessa, välittömästi. Opetukseen on lisätty yhdenvertaisuuden ja kiusaamisen ehkäisyn teemoja ja moninaisuus pyritään huomioimaan kaikessa toiminnassa. Kunnan palveluita ja toimintaa kehitetään entistä yhdenvertaisemmaksi ja tasa-arvoisemmaksi.

Toisena tavoitteena on varmistaa, että lapsivaikutusten arviointi otetaan systemaattisesti käyttöön kunnan päätöksen teossa ja arjen toiminnassa. Kunnassa toteutetaan lapsivaikutusten arviointia useilla toimialoilla, mutta lapsivaikutusten arvioinnin tekeminen ei toteudu vielä säännöllisesti. Lapsivaikutusten arvioinnin systemaattinen käyttöönotto vaatii vielä Liperissä tietoisuuden lisäämistä lapsen edun ensisijaisuuden punninnasta ja lapsivaikutusten arvioinnista kuntaorganisaation päätöksentekoon ja kokouskäytänteisiin liittyen. Palvelualuejohtajille lapsivaikutusten arvioinnin käytännöt tulisi saada kokouskiertoon eri palvelualueiden kokouksissa.

Tavoite kolme on vahvistaa vanhemmuuden tukea kunnan palveluissa. Vanhempien jaksamisella on suora yhteys lasten ja nuorten hyvinvointiin. Vanhemmuuden tuki auttaa vanhempia vastaamaan lapsen tarpeisiin johdonmukaisesti ja sensitiivisesti. Vanhemmuuden kuormitus voi kasvaa erityisesti elämän nivelkohdissa (esim. vauva-aika, murrosikä, erot, talouspaineet). Tuki (neuvonta, vertaistuki, palvelut) ehkäisee uupumusta, masennusta ja yksinäisyyttä, ja vahvistaa vanhemman toimijuutta. Pienet, oikea-aikaiset tuet voivat katkaista ongelmien kasautumisen. Kaikilla perheillä ei ole samanlaisia voimavaroja tai tukiverkostoja, joten vanhemmuuden tuella voidaan kaventaa eriarvoisuutta. Myös yhteiskunnalliset muutokset ovat lisänneet tuen tarvetta. Perherakenteet ovat monimuotoistuneet, arki on kiireistä, pärjäämisen paineet ovat kasvaneet ja taloudelliset vaikeudet lisääntyneet.

Neljäs tavoite on asetettu lasten kuulemisen perusteella. Eri ikäiset nuoret kertoivat kuulemisessa turvattomuuden tunteen lisääntyneen niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Turvattomuutta aiheuttavat äänekkäät ja huonosti käyttäytyvät nuorten porukat sekä niistä aiheutuva levottomuus ja väkivallan uhka. Lisäksi päihtyneet henkilöt, pimeys, katuvalojen puute ja huono valaistus aiheuttavat turvattomuutta. Mopooilijoiden liikennekäyttäytyminen aiheuttaa vaaratilanteita.

Tulevat askelmerkit

Unicef toimittaa lähiviikkoina oman lausuntonsa koordinaatioryhmän asettamista tavoitteista ja toimenpiteistä. Kaikkien tavoitteiden toimialakohtaiset toimenpiteet valmistuvat maaliskuun aikana ja niitä voidaan tarvittaessa täsmentää toimintakauden aikana. Toimenpiteet tuodaan valmistumisen jälkeen lautakuntakäsittelyyn.

Osa toimenpiteistä lähtee toteutukseen välittömästi tavoitteiden hyväksymisen jälkeen. Unicefin seurantatapaamiset tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen etenemisestä pidetään loppuvuosin 2026 ja 2027.

Vaikutusten arviointi

Lapsiystävällinen kunta- työ kokonaisuudessaan on erittäin merkityksellinen lasten ja nuorten edun ja oikeuksien toteutumisessa. Tavoitteet on asetettu kohtiin, joissa selkeimmin on Liperin kunnassa kehitettävää. Työskentelyn vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti koordinaatioryhmän ja Unicefin toimesta.

Valmistelija

Hyvinvointijohtaja

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä esitetyt toisen kauden tavoitteet Lapsiystävällinen kunta työlle ja esittää ne edelleen kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotus.

Ote

Toimeenpano

Lisätietoja

valtuusto

Lapsiystävällinen kunta koordinaatioryhmä

hyvinvointijohtaja p. 040 834 7185